

The little voice came from deep inside her own head, like a fount, springing forth with images and words.

“We entered the forest, I upon a black she-ass, and Dolceta from Can Conill”—“‘tis I!” I exclaimed—“upon a fox, and there was no moon and the stars gave nary any light, and a branch leaped out into my path verily like a claw scratching my face, and I said, ‘Jesus!’ and I fell from the she-ass, and Dolceta said, ‘Never say “Jesus” again.’ And I paid her mind. We did go to the Roca de la Mort, we did go there with our armpits smeared with an unguent that scorches the hairs forevermore, and that is why our armpits are bare. When we were there at the Rock, all of us, men and women, did mark a cross upon the ground and we did lower our skirts and we did each place our buttocks there upon the cross, forswearing faith and God. And then we did kiss the devil’s anus, one by one. And sometimes he took the form of a calico cat and sometimes of a he-goat, and he said unto us, ‘Art thou with me, my child?’ and we all did answer yes. And then we ate cheese and fruit and honey, and we drank wine, and we all joined hands, men, women, and demons, and we embraced and we kissed and we danced and we fornicated and we sang, all together.”

Margarida cried. She cried and denied everything, she cried and cried at the injustice of it all and sometimes she shrieked, and I told her, come now, Margarida, don’t cry, all four of us locked up there in the same dark cell that wasn’t even a cell, that was for holding livestock. And we made a good pair, Margarida and I, because I just laughed and laughed, and she just cried and cried, and sometimes the more she cried, the more her face contorted, and the more snot and saliva dripped from her, with her face all red and all swollen and all ugly, the more I laughed, and the more I laughed, the more she cried, and I told her, come now, Margarida, don’t cry, and we made a good pair. Margarida denied every accusation, one after the other, and the only thing she would admit to was having set the table at night. Placing the tablecloth, and bread and wine and water and a mirror, so the evil spirits could gaze upon themselves while eating and drinking, and not kill her babies. But they only need one little thing to hang you anyway.

from When I Sing, Mountains Dance

el nom de las dones (2019)

N’Eulàlia els digué que el boc tenia el cul molt fi, molt fi, com el d’una criatura de bolquers, de tants petons que l’hi havíem fet, i que tenia el membre fred com un tros de gel, i a mi me va fer riure, i riure i riure, i a mi me van penjar de tant que vaig riure. I va ser pel riure, com una metzina embriagadora que se’m va ficar dintre, com la llet de bruixa de les lleteres, que recordo totes les coses. Perquè el riure, dins de la meva sang, blanc i encomanadís com les pessigolles, que si me trencaves un braç sortia llet blanca en comptes de sang vermella, me va buidar. Si se n’hagueren pogut estalviar, de tortures i d’habitacions, totes que feien pudor de pipí, i de cordes que s’estiraven llargues, llargues, i de draps de llana plens de cendra, i d’esperar que parés de riure i confessés. Confessar què? Si el riure era l’única cosa bona, era un coixí, era com menjar-se una pera, era com ficar els peus en un salt d’aigua un dia d’estiu. No haguera parat de riure ni per tot l’or del món, ni per tot el mal del món.

El riure me va desenganxar dels braços i cames i mans que m’havien acompanyat tan fidelment fins aleshores, i de la pell que havia vestit i desvestit tantes vegades, i me va rentar el mal i la pena per les coses que et poden fer els homes. Me va buidar com a una beneitona, tant de hihihhi i hahahaha, i el cap, que me feia clonc-clonc amb l’aire que xiulava quan m’entrava i em sortia pel nas i les orelles. Me va deixar el caparró com la closca d’una nou, a punt per guardar-hi totes les rondalles i totes les històries i totes les coses que els vam dir que feiem, i totes les coses que van dir que havíem fet en contra de Déu i de Jesús i de tots els sants i de la Verge. Quina Verge? Un Déu com el pare de cada un, dolent, dolent, dolent, i torturador com ells, i esporuguit de totes les mentides que, de tant dir-les, s’havien cregut. Que no se n’hi ha pas quedat cap dels que ens assenyalaren, ni dels que ens tancaren, ni dels que ens buscaren les marques de

bruixes, ni dels que feren els nusos i tibaren les cordes, per aquestes muntanyes. Que quedar-se o no quedar-se no té pas a veure amb el foc de l'infern, ni amb el càstig diví, ni amb cap fe, ni amb cap virtut de res. No. Poder collir ceps i vaquetes i fer pipí i explicar històries i llevar-se cada matí té a veure amb els llamps que cauen sobre aquest arbre o sobre aquest home. Té a veure amb els nens que surten sencers i els nens que no, i els nens que surten sencers però per dintre no tenen les coses al seu lloc. Té a veure amb ser l'ocell que ha caçat l'aligot o la llebre que ha caçat el gos, o no. I la Verge i el nen i el dimoni estaven tots fets de la mateixa beneiteria.

De totes les que som, na Joana és la mes vella. Era d'una casa vora la meva, na Joana, i tothom sabia que feia medicines en un tupí, i un dia me va dir que si en volia aprendre, i si me'n volia anar amb ella a la nit. I si me'n va ensenyar, de curar febres, i mals d'ulls i gatirons, i mals d'infants i ferides i malalties d'animals. I de recuperar objectes perduts i robats i de fer males mirades. Innocents de nosaltres. Si la cosa més en contra de Déu que hem fet mai és llevar-nos cada matí després que ens pengessin i collir flors i menjar mores.

A na Joana tots la deixaven fer i tots la volien si havien de néixer criatures o si tenien gatirons. Fins que una volta va pedregar molt, i na Joana tenia un camp de blat, i en totes les terres on va pedregar no hi va quedar res, i al camp de na Joana no hi caigué una sola pedra. I digueren que na Joana havia fet el temporal amb unes pólvores. I li cridaren metzinera! I aleshores el fill del seu veí, que s'anomenava Joan Petit, que era un mosset de cinc anys que li havia dit metzinera davant de molts d'altres, prengué mal als peus i se li inflaren morats i negres, i es morí al cap de quatre dies, i tots exclamaren que na Joana li havia emmetzinat les sopes. I li cridaren, preneu-la, la vella bagassa, metzinera! I la prengueren. I poc després de prendre-la, plo-gueren granotes petites, petites, i na Joana els digué que si ella volia podia fer pedregar, o podia fer caure granotes o podia fer-los morir tot el bestiar, i llavors a mi me prengueren també i na Joana no va dir mai més res. Però jo rai, que vaig aprendre de riure.

I llavors va aparèixer n'Eulàlia, que era de Tegurà de Dalt, i els digué que una vegada se n'havia anat fins a Andorra a dessoterrar un infant mort i que li va extreure la freixura i el fetge, i que en feu

un ungüent per matar gent i bestiar. I llavors els va explicar com lligava els hòmens perquè no poguessin jaure amb altres dones sinó amb llurs mullers només. Com els hi feia sis nusos als cordons de les bragues i llavors deia a cada nus, jo et lligo a tu de part de Déu, de sant Pere i de sant Pau i de tota la cort celestial, i de part de Belzebú i Tió i Cuxol, que no puguis unir-te amb cap dona carnalment sinó amb la teua muller.

I que una vegada va lligar un marit i una muller que eren veïns seus i que eren mesquins i li tiraven pedres. Els va lligar amb cabells dels seus caps, de manera que no poguessin fer còpula. I quan el marit no hi era, la dona no podia viure sense ell, i quan hi era present i se li volia acostar, tota la seva persona formiguejava de tal manera que se sentia morir i no podia suportar que s'ajuntés amb ella. I van estar així quatre anys. Quatre anys! Quin riure. I aleshores un dia, un fill de la parella que guardava les cabres va passar amb els animals per un ermàs de n'Eulàlia, i n'Eulàlia li digué que mals llops se li menjassin les bèsties. I allí mateix, saltà un llop entre les cabres i en degollà una. I llavors la prengueren, a n'Eulàlia també, i quan la tenien presa, els digué que una nit totes quatre havíem llevat un infant de mesos del costat de la seua mare, i ens l'havíem endut a un camp, i havíem jugat amb ell com si fora una pilota.

N'Eulàlia explicava les millors històries, encara les explica ara, millor que ningú. Les històries que a mi me fan riure, riure, riure, fins que alguna cosa se m'afluixa a dintre, més endintre i tot que les gotetes de pipí. Explica històries, i a voltes nosaltres sortim a les històries, i és un goig sortir-hi. N'Eulàlia té dintre una veueta, ben endintre, que li explica les rondalles, una veueta, la del dimoni, que li contava les malifetes, i que el mal que els homes li feien atiava i deslligava com una llengua que ja no sap estar-se quieta. La veueta li venia de dintre del cap mateix, com un aiguaneix, que feia les imatges i les paraules:

Vàrem anar al bosc, a damunt d'una somera negra, jo, i a damunt d'una guineu, na Dolceta de can Conill —que soc jo!, deia jo—, i no hi havia lluna i les estrelles gairebé no en feien, de llum, i una branca em va saltar al pas talment una urpa que m'escarrinxava el rostre, i vaig dir, Jesús!, i vaig caure de la somera, i na Dolceta em va dir que

no digués mai més Jesús. I així ho vaig fer. Anàvem a la Roca de la Mort, i hi anàvem amb les aixelles untades d'ungüent que socarra els pèls per sempre, i per això les nostres aixelles són pelades. Quan vàrem ser a la Roca, tots, homes i dones, vàrem marcar cadascú una creu en terra i vàrem abaixar-nos les faldilles i posàrem les natges cadascú a sobre de la seva creu, abjurant de la fe i de Déu. I després li vàrem besar l'anús al diable, un per un. I a voltes tenia forma de gat de tres colors i a voltes de boc, i ens deia, "Estaràs amb mi, bona infanta?", i totes contestàrem que sí. I després menjàrem formatge i fruita i mel, i beguérem vi i ens prenguérem tots de les mans, homes, dones i dimonis, i ens abraçàrem i ens besàrem i ballàrem i fornica-rem i cantàrem tots plegats».

I na Margarida plorava. Plorava i negava totes les coses, i plorava i plorava de la injustícia i a vegades xisclava, i jo li deia, dona no ploris, Margarida, tancades a la mateixa cel·la fosca, totes quatre, que no era ni una cel·la, que allí abans hi guardaven bestiar. I fèiem una bona parella, jo i na Margarida, perquè jo reia que reia, i ella plora que plora, i a voltes com més plorava ella, i més ganyotes feia, i més mocs i saliva treia, amb la cara tota vermella i tota inflada i tota lletja, més reia jo, i llavors com més reia jo, més plorava ella, i jo li deia, dona no ploris, Margarida, i fèiem una bona parella. Na Margarida negava totes les coses, les unes darrere les altres, i l'única cosa que va confessar va ser haver parat taula a les nits. Posar estovalles i pa i vi i viandes i aigua i un mirall, perquè s'hi miressin els mals esperits, i s'hi trobessin en menjar i en beure, i així no li matessin els infants. Però per una sola cosa petita també et poden penjar.

from Canto jo i la muntanya balla

the pillow book ⁽¹⁰⁰²⁾

translated by Meredith McKinney

Elegantly intriguing things—It's delightful to hear, through a wall or partition of some sort, the sound of someone, no mere gentlewoman, softly and elegantly clap her hands for service. Then, still separated from view behind, perhaps, a sliding door, you hear a youthful voice respond, and the swish of silk as someone arrives. It must be time for a meal to be served, for now come the jumbled sounds of chopsticks and spoons, and then the ear is arrested by the sudden metallic clink of a pouring-pot's handle falling sideways and knocking against the pot.

Hair tossed back, but not roughly, over a robe that's been beaten to a fine floss, so that you can only guess at its splendid length.

It's marvellous to see a beautifully appointed room, where no lamp has been lit and the place is illuminated instead by the light of a brightly burning fire in the square brazier—you can just make out the cords of the curtains around the curtain dais glimmering softly. The metal clasps that hold the raised blinds in place at the lintel cloth and trefoil cords also gleam brightly. A beautifully arranged brazier with fire burning, its rim swept clean of ash, the firelight also revealing the painting on its inner surface, is a most delightful sight. As also is a brightly gleaming pair of fire tongs propped at an angle in the brazier.